

## İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Bilişim Teknolojilerine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi\*

DİLEK AYDOĞAN

Dr. | Eğitim Bilimleri

**Özet:** Bu araştırmanın amacı, ilköğretim öğrencilerinin bilişim teknolojilerine yönelik tutumlarını incelemektir. Çalışmada, yazarın geliştirdiği “Bilişim Teknolojilerine Yönelik Tutum” ölçeği kullanılmıştır. Ölçek, ilgisizlik, bağımlılık, kaygı ve ilgi olmak üzere dört alt boyuttan oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemini, 2011-2012 eğitim-öğretim yılı ikinci döneminde Malatya ili Merkez ilçe sınırları içinde öğrenim gören 966 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın sonunda, öğrencilerin bilişim teknolojilerine yönelik tutum ölçeğinin ilgisizlik ve kaygı alt boyutu puanlarının nispeten orta düzeyde olması bunun yanında bağımlılık ve ilgi alt boyutu puanlarının orta düzeyde olması öğrencilerin bilişim teknolojilerine yönelik olumlu tutumlara sahip olduğunu göstermektedir.

**Anahtar Kelimeler:** Bilişim teknolojileri, tutum, ilköğretim programları, öğrenciler, ilköğretim okulları.

\* Bu makale, yazarın *İlköğretim Programlarında Yer Alan "Çevre Duyarlılığı" ve "Bilişim Teknolojilerine" İlişkin Kazanımların Gerçekleşme Düzeylerinin İncelenmesi* (Malatya: İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2013) adlı doktora tezinden üretilmiştir.

---

## Investigation of Attitudes of 8<sup>th</sup> Grade Students towards Information Technologies

DİLEK AYDOĞAN

PhD. | Educational Sciences

**Abstract:** The purpose of this research is to examine to attitudes of primary school students towards to information technologies. In this study, the attitude scale was used which the writer developed for information technologies. The attitude scale consists of four sub-dimensions such as indifferences, dependency, anxiety and interest. 966 students studying in the second term of 2011-2012 educational year in the central district border of Malatya province constitute the sample of this research. At the end of the research, students attitude toward information technologies scale of indifference and anxiety sub-dimension scores to be relatively moderate, besides dependency and interest sub-dimension is intermediate scores indicate that students have positive attitudes towards information technology.

**Keywords:** Information technologies, attitude, primary education curriculum, students, primary schools.

## Giriş

İnsanın olduğu her yerde teknolojiden bahsetmek mümkündür. Çünkü teknoloji insanın varoluşundan beri gelişerek değişmiştir. “Teknoloji alanında baş döndürücü gelişmelerin yaşandığı yeni bin yıla girerken iletişim, bilgi, bilişim ve çoklu ortam uygulamalarının bilgisayarlar aracılığı ile internet ortamları üzerinde sunulmasına tanıklık etmekteyiz.”<sup>1</sup> Bilgisayar, internet, cep telefonu vb. gibi unsurların hayatımızda işgal ettiği yer bilişim teknolojilerin hayatımızdaki önemini göstermektedir.

Bütün bu teknolojik cihazları bilişim teknolojileri başlığı altında toplarsak, bilişim teknolojileri için; “bilginin ortaya çıkartılması, toplanması, depolanması, yorumlanması, yeniden elde edilmesi, yayılmasına yardımcı olan araçlar” şeklinde tanımlayabiliriz.<sup>2</sup>

## Bilişim Teknolojilerinin Eğitimdeki Önemi

Bilişim teknolojileri alanında meydana gelen değişimler, her alana olduğu gibi eğitim alanına da yansımaktadır. “Çağdaş eğitim düzeyini yakalayabilmek için bilgi ve iletişim alanlarındaki gelişmelerin eğitim programlarıyla bütünleştirilmesi kaçınılmazdır. Bu teknolojilerden biri olan bilgisayar, eğitim ve öğretim ortamlarında etkin olarak kullanılmaya başlanmış, internet kullanımının da yaygınlaşmasıyla günümüzde çok daha farklı boyutlara ulaşmıştır.”<sup>3</sup> Bundan dolayı bireylerin hem bilgi ihtiyaçlarını karşılamak hem de bilgi çağına ayak uydurabilmelerini sağlamak için gelişen ve değişen teknolojiyi eğitim-öğretim ortamına dahil ederek eğitimde en verimli şekilde bu teknolojiden faydalanılmalıdır. Bu nedenle de eğitim programları gelişen teknoloji ile yeniden gözden geçirilmeli ve gerekli düzenlemeler yapılmalıdır. Bunun sonucu olarak da tekno-

<sup>1</sup> Arif Altun, “E-Okuryazarlık”, *Açık ve Uzaktan Eğitim Sempozyumu*, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir, 23-25 Mayıs 2002, s. 2.

<sup>2</sup> Önder Şanlı & Meltem Sünkür & İ. Bakır Arabacı, “İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Bilişim Teknolojilerinden Yararlanma Düzeyleri (Malatya İli Örneği)”, *5<sup>th</sup> International Computer & Instructional Technologies Symposium*, Fırat Üniversitesi, Elazığ, 22-24 Eylül 2011, s. 1.

<sup>3</sup> Sacit Köse & Ayşe Savran Gencer & Kutret Gezer, “Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Bilgisayar ve İnternet Kullanımına Yönelik Tutumları”, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 2007, s. 44.

loji okullardaki ders programları içinde bütünleştirilmelidir.<sup>4</sup>

Öğrencilerin okul öncesinde, ev yaşantılarında teknolojik aletleri tek başına kullanmaları onların bilgisayar okuryazarlığının yüksek olmasını sağlamaktadır.<sup>5</sup> Bireyler teknoloji ile ne kadar erken tanışırsa bu alanda o kadar başarılı olacaklardır. Ancak eğitimde kullanılacak olan bilişim teknolojileri kaynakları dikkatli seçilmedikçe ve istenen düzeyde kullanılmadıkça eğitimde olumlu bir etkiye sahip olması beklenilmemelidir.

“Bilgisayar ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler bilginin işlenmesi, depolanması, erişimi ve iletimi alanlarına yansımış ve özellikle iletişim alanındaki gelişmeler sonucu mesafe olgusu değişmiş ve dünya küresel bir köy haline gelmeye başlamıştır.”<sup>6</sup> Teknolojinin hızla ilerlemesi sonucu, toplumda üretilen bilgi miktarında önemli bir artış meydana getirmiş ve “bu ise hem eğitim programlarının yeni gereksinimlere göre çeşitlendirilmesini, hem de öğretim programları ve eğitim araçlarının sürekli olarak yenilenmesini zorunlu kılmıştır”.<sup>7</sup>

Teknolojinin hızla gelişmesinin çevreye birçok olumlu katkısı bulunmaktadır. Bu olumlu katkılarında bir tanesi, dünyanın herhangi bir yerinde meydana gelen çevre sorununun kitle iletişim araçları aracılığıyla aynı anda diğer ülkeler tarafından duyulmasıdır ki bu da insanları çevre konusunda daha bilinçli ve daha duyarlı hale getirmektedir. Bunun sonucunda insanlar, başka ülkelerin çevre sorunlarını öğrenmekte ve kendi ülkeleri için olası tedbirleri almaktadırlar.

Günümüz toplumları gelişen teknoloji ile birlikte bireylerin

<sup>4</sup> Bkz. Kürşat Çağiltay & Jale Çakıroğlu & Nergiz Çağiltay & Erdiñ Çakıroğlu, “Öğretimde Bilgisayar Kullanımına İlişkin Öğretmen Görüşleri”, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 2001.

<sup>5</sup> Bkz. Buket Akkoyunlu & Belma Tuğrul, “Okul Öncesi Çocukların Ev Yaşantısındaki Teknolojik Etkileşimlerinin Bilgisayar Okuryazarlığı Becerileri Üzerindeki Etkisi”, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 2002.

<sup>6</sup> Serap Kurbanoğlu & Buket Akkoyunlu, “Öğrencilere Bilgi Okuryazarlığı Becerilerinin Kazandırılması Üzerine Bir Çalışma”, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 2001, s. 81.

<sup>7</sup> Akkoyunlu, “Bilgisayar Okur Yazarlığı Yeterlikleri İle Mevcut Ders Programlarının Kaynaştırılmasının Öğrenci Başarı ve Tutumlarına Etkisi”, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12, 1996, s. 127.

öğrenmeleri gereken bilgilerde önemli değişiklikler yapmıştır. “Toplumun gereksinim duyduğu insan profiline uygun bireyler yetiştirme sorumluluğunu üstlenmiş olan eğitim kurumlarından beklenen ise bilgi becerileriyle donatılmış (bilgiye ulaşabilen, kullanabilen, iletebilen ve üretebilen), teknolojiyi kullanabilen ve kendi kendisine öğrenebilen (öğrenmeyi öğrenmiş) bireyler yetiştirmele-ridir.”<sup>8</sup> Dünün ihtiyaç duyduğu insan profili ile bugünün ihtiyaç duyduğu insan profili birbirinden farklı olduğundan toplumun ihtiyaçlarına göre insan yetiştirilmesi gerekir ve bu aşamada en büyük sorumluluk eğitim sistemine düşmektedir. Dünyanın herhangi bir yerinde meydana gelen bir olay, bilişim teknolojileri sayesinde anında dünyanın her yerindeki insanlara ulaşabilir.

Öğrenme-öğretme sürecinin materyallerle desteklenmesi verilecek olan eğitimin etkililiği için çok önemlidir. “Öğrenme öğretme sürecinde görsel ve işitsel materyallerin kullanımıyla daha zengin öğretim etkinliklerinin yapılması sağlanacaktır.”<sup>9</sup> Eğitim-öğretim sürecinde kullanılan materyaller öğrencilerin ne kadar çok duyu organına hitap ederse öğrenme o denli çok ve kalıcı olacaktır. Bilişim teknolojileri kullanılarak yapılacak eğitim, öğrencilerin hem görsel hem işitsel olarak dikkatini çekmeyi başaracaktır.

Teknolojideki değişim eğitim ve öğretim ortamına taşınarak eğitim sürecinin bu doğrultuda değiştirilmesinde, Bacanak ve arkadaşlarına göre, iki etken karşımıza engel olarak çıkacaktır ki, birincisi öğretmen ve okul yöneticilerinin bu kullanımdan haberdar olmamaları, ikinci engel ise, “yeniden düzenlenen eğitim uygulamalarındaki geliştirilen yeni öğrenme ortamlarının etkililiğini ölçülebilen, yeni değerlendirme tekniklerinin eksikliğidir”.<sup>10</sup>

Öğretmenlerin bilgi ve iletişim teknolojileri konusunda uygu-

<sup>8</sup> Akkoyunlu & Serap Kurbanoglu, “Öğretmen Adaylarının Bilgi Okuryazarlığı ve Bilgisayar Öz-Yeterlik Algıları Üzerine Bir Çalışma”, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 2003, s. 1.

<sup>9</sup> Şeref Tan, “Öğretimin Materyallerle Desteklenmesi”, *Öğretim İlke ve Yöntemleri*, ed. Şeref Tan, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık, 2010, s. 371.

<sup>10</sup> Ahmet Bacanak & Orhan Karamustafaoglu & Sacit Köse, “Yeni Bir Bakış: Eğitimde Teknoloji Okuryazarlığı”, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14, 2003, s. 193.

lama başarıları ile tutumları arasında yüksek ilişki görülmüştür.<sup>11</sup> Bu durum sadece öğretmenlerle sınırlı değildir. Bir konuda ne kadar çok deneyim kazanılırsa o kadar başarı sağlanır ve bunun sonucunda ise olumlu tutumlarında da artış olur.

Öğretmenlerin bilgisayar dersi programının içeriği ile ilgili birtakım endişelerinin bulunduğunu ve bunların bilimsel gelişme ve değişmelerden uzak olduğu, ayrıca öğrencilerin birtakım özelliklerine uygun olmadığı belirtilmiştir.<sup>12</sup> Bunun sonucu olarak da aynı çalışmada öğretmenler Milli Eğitim Bakanlığı'nın belirlediği mevcut bilgisayar dersi programından tamamen farklı bir program izlediklerini ve dersin içeriğinin yeniden düzenlenmesi gerektiği konusunda görüş birliği içerisinde olduklarını belirtmişlerdir.

### **Araştırmada Yöntem**

#### ***Araştırmanın Amacı***

Bu araştırmanın amacı ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin bilişim teknolojilerine yönelik tutumlarının belirlenmesidir.

#### ***Araştırmanın Problemi***

İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin bilişim teknolojilerine yönelik tutumları ne düzeydedir?

#### ***Araştırmanın Modeli***

Araştırmanın amacı ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin bilişim teknolojilerine yönelik tutumlarını belirlemek olduğundan çalışmada betimsel tarama modeli (survey) kullanılmıştır. Verilerin toplanması amacı ile Malatya İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden araştırma izni alınmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin seçiminde gönüllülük esasına göre davranılmıştır.

#### ***Evren ve Örneklem***

Araştırmanın evreni 2011-2012 eğitim-öğretim yılında Malatya

<sup>11</sup> Bkz. Fatma Cüre & Nesrin Özdener, "Öğretmenlerin Bilgi ve İletişim Teknolojileri (BİT) Uygulama Başarıları ve BİT'e Yönelik Tutumları", *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34, 2008.

<sup>12</sup> Bkz. Fatma Kural Er & Bülent Güven, "İlköğretim 6, 7 ve 8. Sınıf Bilgisayar Dersi Programının İçeriğine İlişkin Öğretmen Görüşleri", *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19, 2008.

İli Merkez İlçe dâhilindeki ilköğretim okulları 8. sınıflarında öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklem seçiminde küme örnekleme yöntemi kullanılmış olup araştırmanın örneklemini 504 kız ve 462 erkek öğrenci olmak üzere 966 ilköğretim 8. sınıf öğrencisi oluşturmaktadır.

### ***Veri Toplama Araçları***

Araştırmada ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin, sekiz yıllık eğitim süreci boyunca kendilerine kazandırılmaya çalışılan bilişim teknolojilerine yönelik olumlu tutum davranışları ne ölçüde edindiklerini ölçmek amacıyla bir veri toplama aracı geliştirilmiştir. Bu amaç doğrultusunda ilk olarak ilköğretim (1-8. sınıflar) programları bilişim teknolojileri düzeyinde incelenmiş daha sonra çalışmaya ilköğretim (1-8. sınıf) ders kitaplarının incelenmesi ile devam edilmiştir. Çalışmaya kapsam geçerliliğini sağlamak amacıyla, ilgili kazanım ifadelerini karşılayacak şekilde bilişim teknolojilerine yönelik maddelerden oluşan madde havuzu oluşturulmuştur. Ayrıca madde havuzu oluşturulurken daha önceden benzer amaçla kullanılmış olan veri toplama araçları da incelenmiştir. Ölçek uzmanların görüşüne sunulmuş ve edinilen dönütler dikkate alınarak madde havuzunda gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra denemelik ölçek 277 öğrenciye uygulanmıştır. Denemelik ölçeğin yapı geçerliliğinin test edilmesi amacıyla açımlayıcı faktör analizi (AFA) tekniği kullanılmıştır. Bunun sonucu olarak 17 maddeden oluşan bilişim teknolojilerine yönelik tutum ölçeği çalışmada kullanılmıştır. Bilişim teknolojilerine yönelik tutum ölçeği öğrencilerin bilişim teknolojilerine yönelik tutumlarını belirlemeyi amaçlayan; 1) Kesinlikle Katılmıyorum ile 5) Kesinlikle Katılıyorum arasında değişen 5'li likert tipinde değerlendirme ölçeğidir. Bilişim teknolojilerine yönelik tutum ölçeği; ilgisizlik, bağımlılık, kaygı ve ilgi olmak üzere dört alt boyuttan oluşmaktadır.

### ***Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışmaları***

Araştırmacının çalışmada elde ettiği bulgulara göre, “bilişim teknolojilerine yönelik tutum” ölçeği ile öz değeri 1'in üzerinde olan 4 faktörün açıklanan toplam faktör varyansı %50,955 olup bu değer ölçmek istediği kavramı yeterli düzeyde ölçtüğünü ortaya

koymaktadır.<sup>13</sup> Her iki faktörde ölçeğe seçilen maddelerin faktör yükleri .421 ile .793 arasında değişmektedir. Ölçeğe seçilen maddelerin iç tutarlık güvenilirliğini tespit etmek amacıyla madde toplam test korelasyonlarına bakılmıştır. Bu katsayı değerinin her madde için .30'un üzerinde olması beklenilir.<sup>14</sup> Maddelere ait madde-toplam korelasyonu .30 değerinin üzerinde olup (.507 ile .682 arasında) bireyleri iyi derecede ayırt ettiği söylenebilir. Ölçekten elde edilen verilerin güvenilirliğine ilişkin Cronbach Alpha iç-tutarlılık katsayıları “Bilişim Teknolojilerine Yönelik Bağımlılık” alt boyutu için .775, “Bilişim Teknolojilerine Yönelik İlgi” alt boyutu için .771, “Bilişim Teknolojilerine Yönelik İlgisizlik” alt boyutu için .784 ve “Bilişim Teknolojilerine Yönelik Kaygı” alt boyutu için .796 bulunmuştur. Asıl uygulama sonucunda elde edilen 966 veri üzerinden hesaplanan Cronbach Alpha iç-tutarlılık katsayıları ise “Bilişim Teknolojilerine Yönelik Bağımlılık” alt boyutu için .759, “Bilişim Teknolojilerine Yönelik İlgi” alt boyutu için .763, “Bilişim Teknolojilerine Yönelik İlgisizlik” alt boyutu için .770 ve “Bilişim Teknolojilerine Yönelik Kaygı” alt boyutu için .758 bulunmuştur. “Ölçeğin  $\alpha$  katsayısı ne kadar yüksek ise bu, ölçekte bulunan maddelerin o ölçüde birbirleriyle tutarlı ve aynı özelliğin öğelerini ölçen maddelerden oluştuğunu gösterir.”<sup>15</sup> Buna göre bilişim teknolojilerine yönelik tutum ölçeğinden elde edilen puanların tutarlı olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin bilişim teknolojilerine yönelik tutum ölçeğinden aldıkları puanların yorumlanması amacıyla kullanılan puan aralıkları “alt ölçek bazında” Tablo 1’de gösterildiği gibidir.

<sup>13</sup> (Ezel Tavşancıl, *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2005). Aktaran: Ömay Çokluk & Güçlü Şekercioğlu & Şener Büyükoztürk, *Sosyal Bilimler İçin Çok Değişkenli İstatistik SPSS ve LISREL Uygulamaları*, Ankara: PegemA Yayıncılık, 2010, s. 197.

<sup>14</sup> Bkz. Pallant, Julie, *SPSS Survival Manual: A Step By Step Guide To Data Analysis Using SPSS For Windows (Versions 10 And 11)*. Philadelphia: Open University Press, 2001.

<sup>15</sup> Tavşancıl, *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2010, s. 152.



Tablo 1: Öğrencilerin “Bilişim Teknolojilerine Yönelik” Tutum Ölçeği’nden Aldıkları Puanların Yorumlanması İçin Kullanılan Puan Aralıkları “Alt Ölçek Bazında”

Boyutlar	Min- maks puan	Her Boyut İçin Puan Aralıkları				
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
İlgisizlik	4-20	4-7.20	7.21-10.40	10.41-13.60	13.61-16.80	16.81-20
Bağımlılık	5-25	5-9.0	9.1-13.0	13.10-17.0	17.10-21.0	21.10-25.0
Kaygı	3-15	3-5.40	5.41-7.80	7.81-10.20	10.21-12.60	12.61-15
İlgi	5-25	5-9.0	9.1-13.0	13.10-17.0	17.10-21.0	21.10-25.0

Öğrencilerin bilişim teknolojilerine yönelik tutum ölçeğinden aldıkları puanların yorumlanması amacıyla kullanılan puan aralıkları “madde bazında” Tablo 2’de gösterildiği gibidir.

Tablo 2: Öğrencilerin “Bilişim Teknolojilerine Yönelik” Tutum Ölçeği’nden aldıkları puanların yorumlanması amacıyla kullanılan puan aralıkları “Madde Bazında”

Puan	Katılma Düzeyi	Aralıklar
1	Kesinlikle Katılmıyorum	1-1.80
2	Katılmıyorum	1.81-2.60
3	Kısmen Katılıyorum	2.61-3.40
4	Katılıyorum	3.41-4.20
5	Kesinlikle Katılıyorum	4.21-5.00

### Verilerin Çözümlemesi

Veri analizleri SPSS 17.0 istatistik paket programı kullanılarak incelenmiştir. Ölçekte var olan yapıyı ortaya çıkarmak amacıyla açıklayıcı faktör analizi ve varimax dönüştürme yöntemleri kullanılmıştır. Sonuçların yorumlanmasında 0.05 istatistiksel olarak anlamlılık düzeyi ölçüt alınmıştır.

## Bulgular

İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin bilişim teknolojilerine yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla yapılan “bilişim teknolojilerine yönelik tutum ölçeği” ilgisizlik, bağımlılık, kaygı ve ilgi olmak üzere 4 alt boyuttan oluşmaktadır. Aşağıda sırası ile bu alt boyutlardan elde edilen bulgular verilmiştir.

### 1. Genel Olarak Öğrencilerin Bilişim Teknolojilerine Yönelik

#### Tutumları

Bu kısımda, öğrencilerin bilişim teknolojilerine yönelik tutumları, ölçeğin alt boyutlarına ait puanlar ve bu puanlara isabet eden düzeyleri belirlenmiştir. Aşağıdaki tabloda öğrencilerin Bilişim Teknolojilerine Yönelik Tutum Ölçeği'nin alt boyutları bazında aldıkları puanlara ilişkin betimsel istatistik sonuçlar yer almaktadır.

Tablo 3: Öğrencilerin Bilişim Teknolojilerine Yönelik Tutum Ölçeği'nden Alt Boyut Bazında Aldıkları Puanlara İlişkin Betimsel İstatistik

Alt Boyut	Min-mak	$\bar{x}$	Düzyey	SS
İlgisizlik	4 – 20	7.89	Katılmıyorum	3.19
Bağımlılık	5–25	16.13	Kısmen Katılıyorum	4.078
Kaygı	3 – 15	5.55	Katılmıyorum	2.33
İlgi	5 – 25	16.02	Kısmen Katılıyorum	4.57

Tablo 3 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin bilişim teknolojilerine yönelik tutum ölçeğinin alt boyutlarından aldıkları toplam puanlar bilişim teknolojilerine yönelik ilgisizlik alt boyutu için =7.89, bağımlılık alt boyutu için =16.13, kaygı alt boyutu için =5.55 ve ilgi alt boyutu için ise = 16.02 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin alt boyutları için belirlenen puan aralıkları dikkate alındığında ilgisizlik alt boyutu için katılmıyorum, bağımlılık alt boyutu için kısmen katılıyorum, kaygı alt boyutu için katılmıyorum ve ilgi alt boyutu için ise kısmen katılıyorum düzeyinde puan verdikleri görülmektedir.

## 2. İlgisizlik Alt Boyutunda Öğrencilerin Bilişim Teknolojilerine Yönelik Tutumları

Bu kısımda, öğrencilerin bilişim teknolojilerine yönelik tutum ölçeğinin ilgisizlik alt boyutuna ait puanlar ve bu puanlara isabet eden düzeyleri belirlenmiştir. Tablo 4'te öğrencilerin Bilişim Teknolojilerine Yönelik Tutum Ölçeği'nin ilgisizlik alt boyutuna ait maddeler bazında aldıkları puanlara ilişkin betimsel istatistik yer almaktadır.

Tablo 4: Öğrencilerin Bilişim Teknolojilerine Yönelik Tutum Ölçeği'nin İlgisizlik Alt Boyutuna Ait Maddeler Bazında Aldıkları Puanlara İlişkin Betimsel İstatistik

İlgisizlik alt boyutu puanları	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kısmen Katılmıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		X		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%			
Bilişim teknolojileri (bilgisayar, internet vb.) hakkında bir şeyler öğreneceğim diye zaman harcamamam.	517		53.52		196	20.29	155	16.05	43	4.45	55	5.69	1.89
Bilgisayar ve benzeri teknolojilerin çalışma ilkelereğini anlamak benim için önemli değildir.	527		54.55		234	24.22	128	13.25	41	4.24	36	3.73	1.78
Bilgisayarda kullanılan komutları öğrenmek için çaba sarf etmem.	508		52.59		242	25.05	126	13.04	43	4.45	47	4.87	1.83

Bilişim teknolojisi ile ilgili sohbetler bana sıkıcı gelir.	339	35.09	196	20.29	249	25.77	87	9.00	95	9.83	2.38
---	-----	-------	-----	-------	-----	-------	----	------	----	------	------

Tablo 4'e göre, öğrencilerin %53.52'si "bilişim teknolojileri hakkında bir şeyler öğreneceğim diye zaman harcamam" sorusuna kesinlikle katılmamakta, %20.29'u katılmamakta, %16.05'i kısmen katılmakta, %4.45'i katılmakta ve %5.69'u kesinlikle katılmaktadır. Bu maddeye ilişkin genel ortalama 1.89 (katılmıyorum) düzeyi olarak belirlenmiştir.

Öğrencilerin %54.55'i "bilgisayar ve benzeri teknolojilerin çalışma ilkelerini anlamak benim için önemli değildir" sorusuna kesinlikle katılmamakta, %24.22'si katılmamakta, %13.25'i kısmen katılmakta, %4.24'ü katılmakta ve %3.73'ü kesinlikle katılmaktadır. Bu maddeye ilişkin genel ortalama 1.78 (kesinlikle katılmıyorum) düzeyi olarak belirlenmiştir.

Öğrencilerin %52.59'u "bilgisayarda kullanılan komutları öğrenmek için çaba sarf etmem" sorusuna kesinlikle katılmamakta, %25.05'i katılmamakta, %13.04'ü kısmen katılmakta, %4.45'i katılmakta ve %4.87'si kesinlikle katılmaktadır. Bu maddeye ilişkin genel ortalama 1.83 (katılmıyorum) düzeyi olarak belirlenmiştir.

Öğrencilerin %35.09'u "bilişim teknolojisi ile ilgili sohbetler bana sıkıcı gelir" sorusuna kesinlikle katılmamakta, %20.29'u katılmamakta, %25.77'si kısmen katılmakta, %9.00'u katılmakta ve %9.83'ü kesinlikle katılmaktadır. Bu maddeye ilişkin genel ortalama 2.38 (katılmıyorum) düzeyi olarak belirlenmiştir.

### **3. Bağımlılık Alt Boyutunda Öğrencilerin Bilişim Teknolojilerine Yönelik Tutumları**

Bu kısımda, öğrencilerin bilişim teknolojilerine yönelik tutum ölçeğinin bağımlılık alt boyutuna ait puanlar ve bu puanlara isabet eden düzeyleri belirlenmiştir. Tablo 5'te öğrencilerin Bilişim Tek-

nolojilerine Yönelik Tutum Ölçeği'nin bağımlılık alt boyutuna ait maddeler bazında aldıkları puanlara ilişkin betimsel istatistik yer almaktadır.

Tablo 5: Öğrencilerin Bilişim Teknolojilerine Yönelik Tutum Ölçeği'nin Bağımlılık Alt Boyutuna Ait Maddeler Bazında Aldıkları Puanlara İlişkin Betimsel İstatistik

Bağımlılık alt boyutu puanları	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kısmen Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum		X̄
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
İnternete girdiğimde zamanın nasıl geçtiğini fark etmiyorum.	172	17.81	104	10.77	186	19.25	130	13.46	374	38.72	3.45
Her öğrencinin yanında taşınabilir bir bellek bulundurması gereklidir.	129	13.35	106	10.97	219	22.67	166	17.18	346	35.82	3.51
İnternetimin bağlantı hızı benim hayatımın hızıdır.	259	26.81	152	15.73	197	20.39	122	12.63	236	24.43	2.92
İnternet bireyin sosyalleşmesinde vazgeçilmez bir araçtır.	148	15.32	131	13.56	249	25.78	182	18.84	256	26.50	3.28
Bilgisayarlar her yönden iyi birer arkadaştaştır.	177	18.32	193	19.98	268	27.74	135	13.98	193	19.98	2.97

Tablo 5'e göre öğrencilerin bilişim teknolojilerine yönelik bağımlılık alt boyutu incelenmiştir. Buna göre, öğrencilerin %17.81'i "bilgisayar kullandığımda ya da internete girdiğimde zamanın nasıl geçtiğini fark etmiyorum" sorusuna kesinlikle katılmamakta, %10.77'si katılmamakta, %19.25'i kısmen katılmakta, %13.46'sı katılmakta ve %38.72'si kesinlikle katılmaktadır. Bu maddeye ilişkin genel ortalama 3.45 (katılıyorum) düzeyi olarak belirlenmiştir.

Öğrencilerin %13.35'i "her öğrencinin yanında taşınabilir bir bellek bulundurması gerekir" sorusuna kesinlikle katılmamakta, %10.97'si katılmamakta, %22.67'si kısmen katılmakta, %17.18'i katılmakta ve %35.82'si kesinlikle katılmaktadır. Bu maddeye ilişkin genel ortalama 3.51 (katılıyorum) düzeyi olarak belirlenmiştir.

Öğrencilerin %26.81'i "internetimin bağlantı hızı benim hayatımın hızımdır" sorusuna kesinlikle katılmamakta, %15.73'ü katılmamakta, %20.39'u kısmen katılmakta, %12.63'ü katılmakta ve %24.43'ü kesinlikle katılmaktadır. Bu maddeye ilişkin genel ortalama 2.92 (kısmen katılıyorum) düzeyi olarak belirlenmiştir.

Öğrencilerin %15.32'si "internet bireyin sosyalleşmesinde vazgeçilmez bir araçtır" sorusuna kesinlikle katılmamakta, %13.56'sı katılmamakta, %25.78'i kısmen katılmakta, %18.84'ü katılmakta ve %26.50'si kesinlikle katılmaktadır. Bu maddeye ilişkin genel ortalama 3.28 (kısmen katılıyorum) düzeyi olarak belirlenmiştir.

Öğrencilerin %18.32'si "bilgisayarlar her yönden iyi birer arkadaşlardır" sorusuna kesinlikle katılmamakta, %19.98'i katılmamakta, %27.74'ü kısmen katılmakta, %13.98'i katılmakta ve %19.98'i kesinlikle katılmaktadır. Bu maddeye ilişkin genel ortalama 2.97 (kısmen katılıyorum) düzeyi olarak belirlenmiştir.

#### **4. Kaygı Alt Boyutunda Öğrencilerin Bilişim Teknolojilerine Yönelik Tutumları**

Bu kısımda, öğrencilerin bilişim teknolojilerine yönelik tutum ölçeğinin kaygı alt boyutuna ait puanlar ve bu puanlara isabet eden düzeyleri belirlenmiştir. Tablo 6'da öğrencilerin Bilişim Teknolojilerine Yönelik Tutum Ölçeği'nin kaygı alt boyutuna ait maddeler bazında aldıkları puanlara ilişkin betimsel istatistik yer almaktadır.

Tablo 6: Öğrencilerin Bilişim Teknolojilerine Yönelik Tutum Ölçeği'nin Kaygı Alt Boyutuna Ait Maddeler Bazında Aldıkları Puanlara İlişkin Betimsel İstatistik

Kaygı alt boyutu puanları	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kısmen Katılmıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		$\bar{X}$
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
İnternette bir bilgiyi araştırmak bana karmaşık gelir.	476	49.28	245	25.36	143	14.80	65	6.73	37	3.83	1.90
Bilişim teknolojilerini kullanmaktan nefret ediyorum.	569	58.90	203	21.01	109	11.28	43	4.45	42	4.35	1.74
Okulda bilişim teknolojisi sınıfına girdiğim zaman huzursuz oluyorum.	517	53.52	221	22.88	108	11.18	50	5.18	70	7.25	1.90

Tablo 6'ya göre öğrencilerin bilişim teknolojilerine yönelik kaygı alt boyutu incelenmiştir. Buna göre, öğrencilerin %49.28'i "internetten bir bilgiyi araştırmak bana karmaşık gelir" sorusuna kesinlikle katılmamakta, %25.36'sı katılmamakta, %14.80'i kısmen katılmakta, %6.73'ü katılmakta ve %3.83'ü kesinlikle katılmaktadır. Bu maddeye ilişkin genel ortalama 1.90 (katılmıyorum) düzeyi olarak belirlenmiştir.

Öğrencilerin %58.90'ı "bilişim teknolojilerini kullanmaktan nefret ediyorum" sorusuna kesinlikle katılmamakta, %21.01'i katılmamakta, %11.28'i kısmen katılmakta, %4.45'i katılmakta ve %4.35'i kesinlikle katılmaktadır. Bu maddeye ilişkin genel ortalama 1.74 (kesinlikle katılmıyorum) düzeyi olarak belirlenmiştir.

Öğrencilerin %53.52'si "okulda bilişim teknolojisi sınıfına girdiğim zaman huzursuz oluyorum" sorusuna kesinlikle katılmamakta, %22.88'i katılmamakta, %11.18'i kısmen katılmakta, %5.18'i katılmakta ve %7.25'i kesinlikle katılmaktadır. Bu maddeye ilişkin genel ortalama 1.90 (katılmıyorum) düzeyi olarak belirlenmiştir.

##### ***5. İlgi Alt Boyutunda Öğrencilerin Bilişim Teknolojilerine Yönelik Tutumları***

Bu kısımda, öğrencilerin bilişim teknolojilerine yönelik tutum ölçeğinin ilgi alt boyutuna ait puanlar ve bu puanlara isabet eden düzeyleri belirlenmiştir. Tablo 7'de öğrencilerin Bilişim Teknolojilerine Yönelik Tutum Ölçeği'nin ilgi alt boyutuna ait maddeler bazında aldıkları puanlara ilişkin betimsel istatistik yer almaktadır.



Tablo 7: Öğrencilerin Bilişim Teknolojilerine Yönelik Tutum Ölçeği'nin İlgili Alt Boyutuna Ait Maddeler Bazında Aldıkları Puanlara İlişkin Betimsel İstatistik

İlgili alt boyutu puanları	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kısmen Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum		$\bar{X}$
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Bilişim teknolojileri ile ilgili meslekleri edinen kişiler bence saygıdeğer insanlardır.	127	13.15	132	13.66	233	24.12	186	19.25	288	29.81	3.39
Bilişim teknolojisi ile uğraşan insanların çok zeki olduğunu düşünüyorum.	180	18.63	138	14.29	287	29.71	180	18.63	181	18.74	3.05
Bilişim teknolojileri ile ilgili haberleri dinlemek/okumak bana keyif verir.	145	15.01	116	12.01	277	28.67	167	17.29	261	27.02	3.29
Bilişim teknolojileri derslerinin zorunlu olması gerekir.	162	16.77	162	16.77	222	22.98	149	15.42	271	28.05	3.21
Bilişim teknolojileri ile ilgili herhangi bir programı sonuna kadar ilgiyle izlerim.	170	17.60	158	16.36	280	28.99	143	14.80	215	22.26	3.08

Tablo 7'ye göre öğrencilerin bilişim teknolojilerine yönelik ilgi alt boyutu incelenmiştir. Buna göre, öğrencilerin %13.15'i "bilişim teknolojileri ile ilgili meslekleri edinen kişiler bence saygıdeğer insanlardır" sorusuna kesinlikle katılmamakta, %13.66'sı katılmamakta, %24.12'si kısmen katılmakta, %19.25'i katılmakta ve %29.81'i kesinlikle katılmaktadır. Bu maddeye ilişkin genel ortalama 3.39 (kısmen katılıyorum) düzeyi olarak belirlenmiştir.

Öğrencilerin %18.63'ü "bilişim teknolojisi ile uğraşan insanların çok zeki olduğunu düşünüyorum" sorusuna kesinlikle katılmamakta, %14.29'u katılmamakta, %29.71'i kısmen katılmakta, %18.63'ü katılmakta ve %18.74'ü kesinlikle katılmaktadır. Bu maddeye ilişkin genel ortalama 3.05 (kısmen katılıyorum) düzeyi olarak belirlenmiştir.

Öğrencilerin %15.01'i "bilişim teknolojileri ile ilgili haberleri dinlemek/okumak bana keyif verir" sorusuna kesinlikle katılmamakta, %12.01'i katılmamakta, %28.67'si kısmen katılmakta, %17.29'u katılmakta ve %27.02'si kesinlikle katılmaktadır. Bu maddeye ilişkin genel ortalama 3.29 (kısmen katılıyorum) düzeyi olarak belirlenmiştir.

Öğrencilerin %16.77'si "bilişim teknolojileri derslerinin zorunlu olması gerekir" sorusuna kesinlikle katılmamakta, %16.77'si katılmamakta, %22.98'i kısmen katılmakta, %15.42'si katılmakta ve %28.05'i kesinlikle katılmaktadır. Bu maddeye ilişkin genel ortalama 3.21 (kısmen katılıyorum) düzeyi olarak belirlenmiştir.

Öğrencilerin %17.60'ı "bilişim teknolojileri ile ilgili herhangi bir programı sonuna kadar ilgiyle izlerim" sorusuna kesinlikle katılmamakta, %16.36'sı katılmamakta, %28.99'u kısmen katılmakta, %14.80'i katılmakta ve %22.26'sı kesinlikle katılmaktadır. Bu maddeye ilişkin genel ortalama 3.08 (kısmen katılıyorum) düzeyi olarak belirlenmiştir.

## Sonuç

Araştırmadan elde edilen bulgulardan hareketle öğrencilerin "ilgisizlik" ve "kaygı" puanlarının nispeten orta düzeyde olması bunun yanında "bağımlılık" ve "ilgi" puanlarının orta düzeyde olma-

sı öğrencilerin bilişim teknolojilerine yönelik olumlu tutumlara sahip olduğunu göstermektedir.

Araştırmanın bulgularından hareketle öğrenciler bilgisayar ve benzeri teknolojilerin çalışma ilkelerini anlamının önemli olduğunu düşündüğünü, bilişim teknolojileri hakkında ve bilgisayarlarda kullanan komutları öğrenmek için çaba sarf ettiklerini, bilişim teknolojileri hakkında sohbet etmekten hoşlandıklarını belirtmişlerdir. Bunun yanında öğrenciler bilgisayar ve interneti kullanırken zamanın nasıl geçtiğinin farkında olmadıklarını, taşınır belleğin öğrencilerin yanında olması gerektiğini, interneti sosyalleşmede vazgeçilmez bir araç olarak kullandıklarını, bilgisayarları iyi birer arkadaş olarak görmeleri araştırmanın sonuçları arasındadır. Öğrenciler internetten bilgi araştırmanın onlar için kolay olduğunu, bilişim teknolojilerini kullanmaktan zevk aldıklarını, bilişim teknolojileri sınıfından huzursuz olmadıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca öğrenciler bilişim teknolojileri mesleklerini edinen kişilerin saygı değer olduklarını, bilişim teknolojileri ile uğraşan insanların çok zeki olduklarını, bilişim teknolojileri ile ilgili haberleri dinlemek veya okumaktan zevk aldıklarını, bilişim teknolojileri ile ilgili programları sonuna kadar ilgiyle izlediklerini ve bilişim teknolojileri derslerinin zorunlu olması gerektiğini düşünmektedirler.

### Öneriler

Araştırmanın bulgu ve sonuçlarından hareketle aşağıdaki öneriler sunulabilir:

Bilişim teknolojilerinin avantaj ve dezavantajlarının araştırıldığı farklı örneklerde farklı değişkenler ile yapılan çalışmaların sayısının artırılmalıdır. Bunun yanında aileler ve öğretmenler, öğrencilerin bilişim teknolojisine olan bağımlılıklarına karşı ne tür önlemler alınması gerektiği konusunda bilinçlendirilmelidir. Ayrıca öğrencilerin bilişim teknolojilerine yönelik tutumlarını olumlu düzeyde etkilemek için Milli Eğitim Bakanlığı bilgisayar dersinin zorunlu olmasını ve bu dersin değerlendirilmesinin yapılmasını sağlamalı ve öğrencilerin bu derste öğrendiği bilgilerini kullanacakları ortamları düzenlemelidir.

**Kaynakça**

- Akkoyunlu, Buket, "Bilgisayar Okur Yazarlığı Yeterlikleri İle Mevcut Ders Programları'nın Kaynaştırılmasının Öğrenci Başarı ve Tutumlarına Etkisi", *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12, 1996: 127-134.
- Akkoyunlu, Buket & Serap Kurbanoğlu, "Öğretmen Adaylarının Bilgi Okuryazarlığı ve Bilgisayar Öz-Yeterlik Algıları Üzerine Bir Çalışma", *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 2003: 1-10.
- Akkoyunlu, Buket & Belma Tuğrul, "Okul Öncesi Çocukların Ev Yaşantısındaki Teknolojik Etkileşimlerinin Bilgisayar Okuryazarlığı Becerileri Üzerindeki Etkisi", *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 2002: 12-21.
- Altun, Arif, "E-Okuryazarlık", *Açık ve Uzaktan Eğitim Sempozyumu*, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir, 23-25 Mayıs 2002.
- Bacanak, Ahmet & Orhan Karamustafaoğlu & Sacit Köse, "Yeni Bir Bakış: Eğitimde Teknoloji Okuryazarlığı", *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14, 2003: 191-196.
- Cüre, Fatma & Nesrin Özdener, "Öğretmenlerin Bilgi ve İletişim Teknolojileri (BİT) Uygulama Başarıları ve BİT'e Yönelik Tutumları", *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34, 2008: 41-53.
- Çağltay, Kürşat & Jale Çakıroğlu & Nergiz Çağltay & Erdiñ Çakıroğlu, "Öğretimde Bilgisayar Kullanımına İlişkin Öğretmen Görüşleri", *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 2001: 19-28.
- Çokluk, Ömay & Güçlü Şekercioğlu & Şener Büyüköztürk, *Sosyal Bilimler İçin Çok Değişkenli İstatistik SPSS ve LISREL Uygulamaları*, Ankara: PegemA Yayıncılık, 2010.
- Köse, Sacit & Ayşe Savran Gencer & Kutret Gezer, "Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Bilgisayar ve İnternet Kullanımına Yönelik Tutumları", *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 2007: 44-54.
- Kural Er, Fatma & Bülent Güven, "İlköğretim 6, 7 ve 8. Sınıf Bilgisayar Dersi Programının İçeriğine İlişkin Öğretmen Görüşleri", *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19, 2008: 175-184.
- Kurbanoğlu, Serap & Buket Akkoyunlu, "Öğrencilere Bilgi Okuryazarlığı

Becerilerinin Kazandırılması Üzerine Bir Çalışma”, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 2001: 81-88.

Pallant, Julie, *SPSS Survival Manual: A Step By Step Guide To Data Analysis Using SPSS For Windows (Versions 10 And 11)*. Philadelphia: Open University Press, 2001.

Şanlı, Önder & Meltem Sünkür & İ. Bakır Arabacı, “İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Bilişim Teknolojilerinden Yararlanma Düzeyleri (Malatya İli Örneği)”, *5<sup>th</sup> International Computer & Instructional Technologies Symposium*, Fırat Üniversitesi, Elazığ, 22-24 Eylül 2011.

Tan, Şeref, “Öğretimin Materyallerle Desteklenmesi”, *Öğretim İlke ve Yöntemleri*, ed. Şeref Tan, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık, 2010.

Tavşancıl, Ezel, *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2010.